

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto II.

Ljubljana, dne 1. februarja 1937.

Stev. 9.

S
V
E
T
I
S
A
V
A

Brez dvoma je primer sv. Save edinstven v naši nacionalni zgodovini. Sv. Sava spada med one redke primere velikana naroda, ki nenadoma kot meteor zablisnejo na obzorju malega naroda, za sabo pa puste trajno in pomembno sled. Še večji povdarek dobi to, če se ima v vidu, da je bil sv. Sava rojen kot princ, vzgajan na kneževskem dvoru ter odrejen za svetnega gospodarja gotove srbske pokrajine, kjer bi živel mirno kneževsko življenje. Mesto tega pa si je izbral drugo pot, ki ga je vodila v tem, da vse svoje življenje posveti službi svojega ljudstva, njegovemu napredku in izobraževanju. Mesto kneževskega škrlatnega plašča si je nadel črno svečeniško haljo, ki mu je omogočala, da se popolnoma posveti ne sebi in svojemu svečenstvu, ampak delu za svoj narod. Niti v svetovni zgodovini nimamo sličnih primerov samozatajevanja in požrtvovalnosti, najmanj pa v velikaških krogih.

Sv. Sava je bil menih, božji sluga v najpolnejšem smislu besede. Toda vse njegovo življenje je bilo izpolnjeno z velikim in obče koristnim delom ter težnjami, ki daleč prehajajo ozke meje samostanskega življenja, vklenjenega v neprestane molitve povprečnih menihov. To njegovo

delo je bilo vsestransko ter je obsegalo vse za narod koristne probleme tako na verskem in nacionalnem, kakor tudi na političnem in kulturnem polju.

Že kot mlad menih je uvidel, da v napredku naroda igrata največjo vlogo prosvitljenost in kultura. Ker so bili takrat edina kulturna žarišča pri Srbih samostani, je spoznal, da je potreba izvojevati versko samostojnost ter vero ozko povezati z ljudstvom. Po mnogih težavah mu je uspelo, da je to versko samostojnost izvojeval in tudi vero postavil v službo ljudstva. Od tod je razumljivo, da so za časa napadov sovražnika ter narodnega robstva skupno z ljudstvom trpeli, umirali ter vodili borbo za narodno osvobojenje tudi srbski svečeniki. Kot jako dalekoviden in kulturn človek je že takrat uvidel, kaj znači za narod sloga med cerkvijo in državo in da mora cerkev — božja ustanova — služiti v prvi vrsti povzdigu in poplemenitju ljudstva ter njegovi prosvitljenosti.

Poleg tega je jako pomembno tudi državniško delo sv. Save, ki ima velike in dalekosežne posledice, segajoče celo do našega ujedinjenja. Vedel je jako dobro, da je za procvit države neobhodno potrebna sloga in ljubezen med državljani in vladajočimi. Zato je med svojimi brati mnogokrat interveniral za mir; med brati, ki jih je pohlep za materijelnim bogastvom in častmi dovedel do medsebojnih borb, ki so težko zadrževale narod in državo. Preko njega je takratna srbska država sklenila mnogo prijateljstev in si osigurala ugled in spoštovanje na strani, ki se je kasneje za časa carja Dušana pokazala tudi v vojaški sili in osvajanju.

Najznačilnejše delo sv. Save ostane vendar delo ljudskega izobraževanja. Sv. Sava je prvi srbski pisatelj in osnovelec ljudskih šol ter s tem obenem tudi utemeljitelj ljudske prosvete. Njegovi književni produkti lahko svobodno tekmujejo s takratnimi književnimi deli danes najbolj kulturnih narodov. S tem, da je ustanavljal šole, poučeval narod ter ga dvigal iz mraka tujega verskega in kulturnega suženjstva, je sv. Sava postavil temelje nacionalni kulturi in nacionalni prosveti. To je bilo takrat, ko niti današnji veliki narodi niso točno poznali vrednosti nacionalizma in nacionalne kulture. Ti temelji so bili tako močni in sigurni, da so edino oni mogli rešiti naš narod pred potujčevanjem in nacionalnim zatiranjem ter ga povesti skozi najstrašnejše viharje suženjstva in trpljenja do jugoslovenskega nacionalnega ujedinjenja. Če bi nam sreča hotela zopet dati novega sv. Savo takrat, ko »velikaši, crne kukavice postadoše roda izdajice« in ko radi svojih sebičnih namenov »zabraviliše narod i državu« in »za pravilo ludost izabraše«, kot pravi veliki Njegoš, bi bila naša zgodovina brez dvoma drugačna. Imeli bi že pred par sto leti današnjo moč in ugled. Vse one sile, ki jih je naš narod trošil za to, da obdrži svoje ime, bi bile posvečene kulturnemu izpopolnjevanju ter bi bili danes narod, ki bi bil drugim lahko vzgled.

Sv. Sava je položil in utrdil temelje nacionalni državi, veri, prosveti, miru in verski strpljivosti ter s tem že pred par sto leti postavil idejo današnje velike države. Ta ideja, izražena po svetosavski cerkvi, je premagala vse težkoče, prebrodila vse trnjeve zapreke in končno rodila plod. Svetosavska ideja mora tudi danes, v naši materialistični in egoistični dobi, navduševati vsakega pravega Jugoslovca in vsakega človeka, ki mu je pri srcu dobrobit in blagostanje naroda in države. Slava sv. Savi!

Demokracija

Velika demokratična načela svobode, enakosti in bratstva, ki jih je vrgla v svet francoska revolucija, so naravno takoj zrevolucionirala skoro ves svet. V suženjske okove zapeti narodi so našli v teh geslih sproščanje in moralne osnove za boj proti vsemu in vsakomur, ki jih je do tedaj zatiral. Dvig ljudskih mas proti njih tlačiteljem, zavedanje človeškega dostojanstva in neizprosna doslednost v zahtevah, so takrat dobesedno prerodile ves svet. Vzgon, ki ga je dala svetu francoska revolucija, je bil začetek novega gledanja na svet ter vzporedno tudi novemu gibanju.

Ne bi se hoteli spuščati v razglabljanje, da li je to momentano sproščanje rodilo povsod ugodne sadove, kjerkoli se ga je posrečilo doseči. Skušali bomo raje malce pregledati pojmovanje demokracije pri različnih narodih, ki se, povejmo takoj, povsod drugače razume in seveda tudi sprova.

Splošno se govori, da sta Amerika in Anglija najdemokratičnejši državi na svetu; da se demokracija v teh dveh državah razume in izvaja, če že ne idealno, pa vsaj zadovoljivo. Mogoče imajo nekateri, ki to trde, prav le za Angleško, ki sta ji stoletna prevladujoča vloga, ki jo je igrala v svetovni politiki in blagostanje, v katerem je živela, položila temelje demokratičnemu upravljanju. Toda, ali ni morda njej lastna mrzlost in šablonska konservativnost delen vzrok njeni ureditvi? Brez dvoma je treba upoštevati oba momenta, ju temeljito prerešetati in potem postavljati končne ugotovitve. Toda zašli smo! Samo ugotoviti smo hoteli, da v Angliji lahko gledamo lepo sliko »demokratičnega sprovanja demokracije«.

Amerika, ki se tudi imenuje med demokratično urejene države, ni tisto, za kar se jo smatra. Res je sicer, da se to stalno in povsod poudarja, da se jo v vsaki knjigi, ki o njej izide, skuša ovijati v nekak demokratični nimbus. Vendar pa moramo opaziti v zadnjih letih, še posebno pa v zadnjih mesecih, veliko oddaljevanje od toli zagovarjanjih, a drugače sprovanjih načel.

Demokracija, ki je dandanes v ustih vsakogar, se jako različno razlaga. Demokracijo kliče na pomoč oni, ki rovari proti obstoječemu redu, pa mu oblast stopi na prste, za demokracijo se ogreva, kdor je sit ali lačen.

(Nadaljevanje na str. 2.)

Strelji v Moskvi

Odmevi prvega procesa v Moskvi, ki je končal s strelji v hrbet obsojencev, še niso utihnili, ko se je pričel nov proces proti voditeljem boljševiške revolucije, ki so vodili obupno borbo za zmago ideje svetovne revolucije. Može, ki so zadali v tej revoluciji najtežje rane ruskemu narodu in ruski državi, ker sta obe ti dve sili bili glavna ovira zmagoslavnemu pohodu njihove ideje, so padli v trenutku, ko so si bili že svesti svoje zmage. Izkazalo se je, kot v historiji že tolikokrat, da se prirodne sile ne dajo uničiti.

Narod je elementarna sila z vsemi njenimi atributi. Boljševiški prvaki so morali plačati s svojim življenjem poizkus, brisati ruski narod in rusko državo iz življenja ter ustvariti novo silo, ki naj daje življenju človeštva svojo dinamiko.

Po zmagi boljševikov v Rusiji je zavlada komunistična diktatura, kateri so stali na čelu Lenin, Trocki, Rikov, Kamenjev, Tomski, Zinovjev, Buharin, Radek in Staljin. Po smrti Lenina se je vnela ostra borba za mesto diktatorja sovjetske Rusije. Predsednik sveta komisarjev je postal Rikov. Poleg njega so bili neomejeni gospodarji sovjetske Rusije Trocki, Kamenjev, Tomski, Zinovjev, Buharin, Radek in Staljin.

S smrtjo Lenina je dejansko že tudi propadla boljševiška ideja. Umrli je v pravem času. Prihranjeno mu je bilo razočaranje, da je propadlo njegovo življenjsko delo — svetovna revolucija. Sovjetska Rusija se je nahajala namreč vsled strahotnih borb, ki jih je prinesla s seboj revolucija, v takem položaju, da so zavržli prvotni načrt svetovne revolucije nekateri njeni najgoročnejši privrženci. Pod silo dejstev, ki so jih imeli priliko videti okoli sebe dan na dan, so prišli do spoznanja, da je treba pričeti graditi lastno državo in v to svrhu koncentrirati vse sile naroda, oziroma državljanov te države. Tako je prišlo do deljenega mišljenja med voditelji sovjetske Rusije, ki se je od dneva do dneva bolj stopnjevalo. Staljin je uvidel, da v svetu ni pogojev za svetovno revolucijo in da bi nadaljevanje take politike moralo privedi neminovno v propast sovjetsko Rusijo. Radi tega se je odločil za graditev države radi države ter s tem ovrgele osnovne temelje komunistične ideologije. Po trinajstih letih težke borbe, v kateri je ta smernica Staljinove politike doživela popolno zmago, se je v vodstvu sovjetske Rusije pokazala popolnoma druga slika. Od prvotnih komunističnih tribunov je ostal na svojem položaju edino še Staljin. Poleg njega vladajo danes Ježev, Kaganovič, Vorošilov, Molotov in Andrejev. Tako vidimo, da je od bivših gospodarjev boljševiške republike ostal na svojem mestu edino še Staljin. Od ostalih voditeljev je Trocki v izgnanstvu v Mehiki, v Rusiji sami pa je proglašen kot največji sovražnik sovjetske države in vsakdo, za katerega obstoji sum, da vzdržuje najmanjše zveze z njim, je zapisan smrti. Kamenjev je padel kot izdajalec, Tomski si ji sodil sam, Zinovjev

(Nadaljevanje s str. 1.)

Tudi pri nas imamo demokracijo. Toda, kot je vsaka importirana stvar (in takšna je demokracija pri nas, ki vsako stvar nevede kopiramo drugod) gotovo slabša, kot domača, je tudi izvajanje tuje demokratičnih načel pri nas popolnoma zgrešeno. Proti takšni demokraciji smo vedno bili in bomo. Nam je ni potreba. Če se moramo ravnati po demokratičnih načelih, se bomo ravnali po načelih naše, jugoslovenske demokracije (če že uporabimo ta izraz), demokracije, ki negira nje inozemske oblike, ker mora nujno izhajati iz specifičnih prvin in lastnosti jugoslovenskega naroda.

Ona demokracija, ki se sprova pri nas, je za naše razmere nezrela, škodljiva, pogubna. Načela, prinesena od drugod, s primesjo tuje mentalitete, nam ne pomenijo nič. Črpati je treba ideje za način našega svojstvenega urejevanja v

... iskreno in večno prijateljstvo

Kot smo objavili v zadnji številki našega lista, je bila 24. januarja v Beogradu podpisana med Bolgarijo in Jugoslavijo prijateljska pogodba. Besedilo pogodbe, ki jo je za Bolgarijo podpisal

ministrski predsednik dr. Georgije Kjusevanov, ima naslednjo vsebino:

Njegovo Veličanstvo Kralj Jugoslavije in Njegovo Veličanstvo Kralj Bolgarov

je bil ustreljen po obsodbi v prvem procesu v Moskvi, Buharin sedi danes v zaporih ter čaka na obsodbo in Radek je obsojen na 10 let robije kot izdajalec.

Ta dejstva so strahotna, nečloveška in nerazumljiva. Pa vendar so popolnoma naravna in so morala priti sama od sebe. Ta dejstva dokazujejo namreč, da je komunistična ideja neizvedljiva in da je zapisan neminovno pogin vsakdo, ki v njo veruje in za njeno izvedbo zapravlja svoje življenje. Svetovna revolucija je padla in z njenim propadom so morali propasti tudi oni, ki so jo skušali izvesti.

Neki češki trockisti so izdali letak, v katerem vprašujejo: »Ali so v resnici vsi sodelavci Lenina same izdajice in je en sam med njimi — Staljin — rodoljub?« Odgovor je jasen. Iz vidika ruskega naroda in ruske države so bili oni največji izdajalci. In ker zmaguje danes ruski narod in ruska država, je usoda terjala od njih plačilo, ki ga vedno terjala od izdajalcev.

Proces ruske revolucije gre tako svojo pot, ki mu je začetna že od početka. V tem procesu padajo pod roke rablja oni ljudje, ki so bili sami največji rablji ruskemu narodu in državi.

nas samih. Naš duh, naša kri, naši pogledi ter naše zahteve morajo izvirati iz našega bistva, da bomo nekoč lahko po načelih, ki izvirajo iz nas, urejevali sebe in svojo skupnost; dvigali jo in ji pridobivali oni ugled, ki ga že imamo, a ga moramo še povečati.

Pravijo, da Slovani, posebno pa še Jugoslovani, nimamo smisla in osnovnih pogojev, da bi se demokratično vladali. To je trditev onih, ki ne poznajo zgodovine. Drugače ne bi mogli mimo najdemokratičnejše ustanove, ki je bila znana našim prednikom in ki je, lahko rečemo, bila na idealen način urejeno sožitje, namreč zadruha. Napačno bi bilo torej trditi, da nimamo smisla za demokratična načela: v našem bistvu pa je, da si iščemo vedno le najdemokratičnejše ureditve vsega življenja okrog nas. V duhu starih zadržanj je treba iskati onih specifično naših osnov medsebojnega urejevanja Jugoslovenov.

sta se, prežeta z duhom dobrega sosodstva, vzajemnega zaupanja in iskrenega prijateljstva, ki karakterizira obstoječe odnose med njunima državama,

trdno prepričana, da bosta konsolidacija in razvoj teh srečnih odnosov služila napredku in blagostanju njenih držav.

želeč, da prispevata k utrditvi miru na Balkanu,

odločila skleniti pogodbo o prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo

ter sta zato določila svoja pooblaščenca: Nj. Vel. kralj Jugoslavije dr. Milana Stojadinovića, predsednika ministrskega sveta ter ministra zunanjih zadev, Nj. Vel. kralj Bolgarov pa dr. Georgija Kjusevanova, predsednika ministrskega sveta, ministra zunanjih zadev in vere, ki sta izmenjala svoja pooblastila, sestavljena v dobri in predpisani obliki ter se nato sporazumela o naslednjih odredbah:

ČL. 1. MED KRALJEVINO JUGOSLAVIJO IN KRALJEVINO BOLGARIJO BOSTA OBSTOJALA NEPORUŠLJIV MIR TER ISKRENO IN VEČNO PRIJATELJSTVO.

Čl. 2. Ta pogodba bo ratificirana in bosta ratifikaciji izmenjani v Beogradu v najkrajšem mogočem času. Stopila bo v veljavo na dan izmene ratifikacije. V potrditev tega sta omenjena opolnomočenca podpisala to pogodbo. Sestavljeno v Beogradu 24. januarja 1937 v dveh izvodih, ki sta bila izročena vsaki izmed visokih strank pogodbe.

Dr. M. Stojadinović s. r. Dr. G. Kjusevanov s. r.

Ni dvoma, da ta proces še ni završen. Besede enega izmed obtožencev v zadnjem procesu, ki jih je izrekel predno je zagrnela salva iz pušk: »Danes jaz, jutri ti!«, se bodo gotovo izpolnile še pri marsikaterem izmed onih, ki so izvedli revolucijo ter vrsto let odločali o usodi ruskega naroda. Tudi marsikatera glava, ki je danes v vodstvu vladajočih v sovjetski Rusiji, bo še padla, kot bodo padali še zadnji ostanki komunistične ideologije, ki se ne morejo provesti in uveljaviti v življenju. V zadnjem procesu je bilo za enkrat še prihranjeno življenje Radeku (Sobelsohn) in Sokolniku (Brilland). Obsojena sta na dolgoletno težko ječo. Vprašanje pa je, koliko časa jima je usojena preživeti kot robijaša. Na vidiku je že nov proces proti trockistom in ni dvoma, da bosta v tem procesu na novo prišla kot obtoženca pred sodišče. Vprašanje pa je, ali se jima posreči tudi iz tega procesa iziti s tako milo obsodbo. V dobi svoje neomejene moči sta gazila po krvi do kolen in vzgajala rablje, ki njihovih naukov gotovo niso pozabili docela. Tako je skoro gotovo, da bosta padla od orožja, ki sta ga skovala sama.

Zlom komunistične svetovne revolucije je popoln. Z njim nastopa za človeštvo gotovo mirnejša in urejenejša doba, v kateri se bodo ponovno utrjevale one ideje, ki so se izkazale kot zdrave tekem tisočletij življenja človeštva, oplojene s pridobitvami in dobrinami nove dobe, za katerih spoznanje je bilo prelito toliko krvi in plačano s tako dragocenimi žrtvami.

Tujec opozarja

»Berliner Lokal-Anzeiger« napoveduje, da bo začel v njem v kratkem izhajati roman Gustava Rankerja »Deklica na Krasu«. Glavni dogodki tega romana se bodo vršili na kočevskem nemškem otoku, kjer »Nemec ponemčeje celo še tujega slovenskega človeka, in kar je skoro čudež: tu opažamo mesto padanja števila Nemcev njih porast«. Tako nam odpira oči »Lokal-Anzeiger«. Vprašanje pa je, če jih bo odprl. Čas bi bil.

NAŠA ZEMLJA IN NJENE KRVAVEČE RANE

Kočevski Nemci in Koroški Slovenci

Pod tem naslovom priobčuje »Koroški Slovenec« z dne 21. januarja zanimiv uvodnik, se stoječ se iz vprašanj, ki jih je uredništvo »Gottscheer Zeitung«, glasila kočevskih Nemcev, predložilo »merodajnim in informiranim mestom v Celovcu« s prošnjo za odgovore ter odgovore teh »merodajnih krogov«, kakor tudi one, ki jih predstavljajo res merodajni krogi — naši ljudje.

Članek je zanimiv iz dveh razlogov. Po eni strani opazujemo lahko v njem (oz. v vprašalni poli uredništva »Gottscheer Zeitung«), na kaj so kočevski Nemci pri sestavi vprašanj polagali posebno pažnjo, na kaj se jim je, »zatirani manjšini«, hotelo odgovora, po drugi strani pa vidimo zanimivo odgovarjanje (reci: zavijanje resnice!) koroških »merodajnih faktorjev« na stavljena jim vprašanja, ki jih najlepše korigirajo pripombe koroških Slovencev.

Dasi je članek v celoti zelo zanimiv, ga radi obširnosti prinašamo le v izvlečku.

Slovenske šole

1. Kje obstojijo na Koroškem čisto slovenske ljudske šole (1., 2., 3. in 4. šolsko leto)?

2. Ali obstojajo morda še čisto slovenske šole (vsem osem šolskih let)? Kje?

3. Kdo je na teh šolah šolski vodja? Narodnost in ime dotičnih.

4. Delujejo na teh šolah tudi podrejene slovenske učne moči? Ime, šolski kraj?

5. Koliko nemških ur ima vsako šolsko leto v teh šolah na teden? Obiskujejo te šole tudi nemški otroci, ki zaradi preneznatnega števila ne morejo sprejemati pouka v nemškem materinem jeziku?

Odgovor koroških Nemcev (oz. merodajnega mesta v Celovcu) se glasi: K točkam 1. do 5. Čistih slovenskih šol ni, ker Slovenci takih niso nikdar zahtevali. — *Odgovor koroških Slovencev*: Smo namreč edini narod na svetu, ki mu ni do priučitve in izoblikovanja materne jezika.

Utraktivistične šole*

1. in 2. Kje so utraktivistične šole in koliko jih je? — *Odgovor koroških Nemcev*: Mi imamo 30 utraktivističnih šol. Šolski vodje so načelno zmožni obeh deželnih jezikov in pri imenovanju imajo oni učitelji prednost, ki imajo zrelostni izpit iz slovenščine. V praksi je tako, da zna večina na teh šolah zaposlenih učnih moči slovensko. Te učne moči poučujejo v spodnjih razredih, v višjih razredih poučujejo učitelji, ki nimajo iz slovenščine izpita. — *Naš odgovor*: Od 78 utraktivističnih šol je imelo leta 1932—33 komaj 34 šol iz slovenščine izprašane šolske vodje, iz slovenščine izprašanih učiteljev pa je poučevalo v vseh razredih utraktivističnih šol samo 74 oseb.

3. Koliko nemških otrok je v vsaki izmed teh šol? Seznam je dobiti pri okrajnem šolskem nadzorniku. — *Odgovor koroških Nemcev*: Te utraktivistične šole obiskujejo seveda tudi nemški otroci, oz. otroci staršev, ki se kot nemško misleči Windische priznavajo k nemškemu kulturnemu krogu in otroci nemških staršev. Razmerje je v prid nemško mislečim približno 2 : 1. — *Naš odgovor*: Nemški in nemško misleči otroci, ki se morajo v teh šolah učiti slovensko, se vam lahko iz srca smilijo.

*Utraktivistična šola je ona, kjer se poučuje v obeh jezikih.

4. Imajo nemški otroci v teh šolah posebne nemške razrede? — *Odgovor koroških Nemcev*: Nemški otroci nimajo svojih nemških razredov, marveč obiskujejo kot slovenski otroci utraktivistične šole. — *Naš odgovor*: Ubogi večinski narod, kateremu manjšina odtuja je njegove otroke!

5. Koliko nemških otrok je potrebnih za ustanovitev nemškega razreda? — *Odgovor koroških Nemcev*: Mi nikdar nismo zahtevali nemških razredov. — *Naš odgovor*: In bi jih tudi ne dobili!

6. Koliko slovenskih otrok je potrebnih za ustanovitev slovenskega razreda? — *Odgovor koroških Nemcev*: Tudi Slovenci niso nikdar zahtevali slovenskih razredov, izvzemši Sele in Št. Jakob v Rožu, kjer pa so starši sami zaprosili spet za staro šolo, ker imajo namreč največji interes, da se otroci priučijo nemščine. — *Naš odgovor*: Srečna šola, ki uči nemške otroke slovensko, slovenske otroke pa nemško!

7. Kako se določi otrokova narodnost? — *Odgovor koroških Nemcev*: Po želji staršev, oziroma vzgojiteljev. — *Naš odgovor*: Oziroma učiteljev!

Ostala vprašanja in odgovori

1. Ali je Slovenec tisti, ki se kot tak čuti in prizna, ali se določuje narodnost na podlagi imen n. pr. Grafenauer, Einspieler? — *Odgovor koroških Nemcev*: Slovenec je, kdor se za Slovenca čuti. Narodnosti ne določujemo na podlagi imen. — *Naš odgovor*: Verjamemo!

2. Kdo določuje, ali naj otrok obiskuje nemški ali slovenski razred, oče, mati ali oba? — *Odgovor koroških Nemcev*: Ker obstojajo samo utraktivistične šole, odgovor odpade. — *Naš odgovor*: Učitelj!

3. Smejo otroci izkazati svojo ljubezen do Avstrije s petjem državne himne v svoji materinščini? — *Nemški odgovor*: Slovenske prestave državne himne ni. Če bo kdaj ustvarjena, ne bo ovir za petje državne himne v slovenskem jeziku. — *Naš odgovor*: Četudi je bila slovenska prestava državne himne odklonjena!

4. Ali postane lahko nemški učitelj, ki slovenščine ni ali jo je samo slabo zmožen, šolski vodja ali učitelj na utraktivistični šoli? — *Odgovor koroških Nemcev*: Načelno mora šolski vodja znati oba jezika in pri imenovanju se upošteva dvojezičnost. — *Naš odgovor*: Taktika pa je pred načelom!

5. Ali so kake težkoče glede verouka v materinem jeziku otrok od strani oblasti? — *Odgovor koroških Nemcev*: Verouk je domala v vseh utraktivističnih šolah in v vseh razredih slovenski. Tod je nemško prebivalstvo brezpogojno mnogo na slabšem. — *Naš odgovor*: Javite nam enega otroka, ki obiskuje verouk v slovenščini!

6. Kake veroučne knjige, slovenske ali nemške, imajo slovenski otroci? Kje jih tiskajo in kdo jih je sestavil? — *Odgovor koroških Nemcev*: Veroučne knjige so slovenske in se nemške le redko rabijo. — *Naš odgovor*: Vsak nemški otrok pa ima nemški katekizem!

7. Ima nemška manjšina v pretežno slovenskih krajih tudi svojo nemško pridigo in nemško cerkveno petje? — *Odgovor koroških Nemcev*: Nemška manjšina ima v zelo redkih slučajih v občinah, ki so pretežno slovenske, nemško pridigo in nemško cerkveno petje. — *Naš odgovor*: Koder nemški farani prosijo za nemško pridigo in petje in tudi pridejo resnično v cerkev, jim duhovniki radi ugodijo.

8. Je li znano, da poučujejo prehodno jugoslovenski učitelji v Rožu? — *Odgovor koroških Nemcev*: O tem ni nič znanega. — *Naš odgovor*: Nam še manj!

9. Kakšni so napisi na občinskih hišah? — *Odgovor koroških Nemcev*: Nemški ali dvojezični. — *Naš odgovor*: Dva sta dvojezična, ostali nemški.

10. Morajo biti župani in občinski odborniki zmožni nemščine in morajo položiti v dokaz izpit? — *Odgovor koroških Nemcev*: Na Koroškem ni župana in ne občinskega odbornika, ki ne bi bil zmožen nemščine. Pri sejah se lahko govori tudi slovensko, samo zapisnik mora biti v državnem jeziku. — *Naš odgovor*: Tudi obravnavali bi lahko nemško, saj vsi razumejo, ne?

11. Ali je bil res naznanjem državni gozdar, ki je sprejel izmed 25 delavcev 3 Slovence? — *Odgovor koroških Nemcev*: Ni mogoče in je taka obdolžitev smešna.

Visoko odlikovanje

Te dni prejmejo naše še živeče matere padlih dobrobrških dobrovoljcev visoka odlikovanja Nj. Vel. kralja — zlato kolajno za državljanske zasluge.

Kdo je tudi dal tej naši zemlji več kot matere onih, ki so prostovoljno položili na bojiščih svoje kosti v temelje domovini, ki so s svojim brezprimernim junaštvom in brezmejno ljubeznijo, s katero so ustvarjali novo nacionalno državo, zadivili ves svet. Te junake so rodile, vzgojile in naučile ljubiti svojo zemljo naše jugoslovenske matere.

Njihova srca so krvavela ob žrtvah, ki so jih doprinesale svoji domovini. Mnogo teh junaških mater je že omahnilo v boli in le malo jih je še živih.

Naš narod ne bo mogel nikdar odtehtati njih žrtev. Vendar pa jim je visoko odlikovanje priznanje in zagotovilo, da so njihove rane, zasekane v materinska srca, nam vsem nadvse svete in da je naše spoštovanje do njih prav tako globoko, kot nam je svetel spomin na njihove padle sinove, naše jugoslovenske dobrovoljce.

Mati padlega dobrovoljca pripenja trak na prapor dobrovoljcev ob priliki razvitja prapora dne 28. junija 1936.

Križem širnega sveta

Zanimivo, a malo znano je

da Amerika »izvažala« tudi — kitajska trupla. Če umre namreč v Združenih državah Kitajec, prepeljejo njegove ostanke preko morja in jih pokopljejo po starem običaju v Kini.

da živi polarni pes, tzv. husky, od tako skromne hrane, da bi ta veljala v našem denarju na mesec približno 5 dinarjev in da spi v luknji, ki si jo sam izkoplje v snegu. Kljub temu pa je ta pasja vrsta na svetu najbolj zdrava.

da najdejo v Ameriki v tramvajskih vozovih letno 10 tisoč izgubljenih dežnikov, v vlakih pa celo 30 tisoč. To je pač predmet, ki ga najlažje pozabiš, posebno, če je med vožnjo dež — prenehaj.

da je najvišje ležeči fotografski atelje v Jugoslaviji na Jahorini planini v Bosni (1913 m).

da so letošnji Božič ponekod izrabili premečenosti, ki so hodili po hišah s ponarejenimi kartami kot n. pr.: Srečne praznike itd. vošči — smetar! Ko je prišel isto voščiti pravi smetar, so ga pa ljudje nagnali z goljufom.

da je v Avstraliji neka vas, ki se je čutila užaljeno, ker jo je država oprostila davka. Ko je prišel skozi selo davkar, so ga domačini obkolili, glavar pa ga je pozval v svojo kočo. Tam je imel pripravljen kupček denarja. Vprašal je začudenega uradnika, zakaj država žali njegovo vas in noče od nje davka. Davkar je skušal pojasniti, da je vrhovna uprava doznala, da živi vas in tamošnji prebivalci v veliki bedi ter jih je radi tega oprostila davkov. Ko pa je videl okrog sebe črne poglede in stisnjene pesti, je pobral denar, obljubil, da bo odselej dalje redno pobiral davke in jo odkuril. Pri nas menda ne bi dobili takšnih užaljenecv!

da so tudi pri nas nekatere delovne moči plačane tako, kot japonski delavec, ki dela za približno 6 dinarjev ves dan in s tem omogoča Japonski dumping, t. j. prodajo izdelkov po tako nizki ceni, da tej državi ne more konkurirati na svetu nobena druga. Pri nas dela namreč za točnih 6 dinarjev na dan bosanski cestni delavec (tolče kamenje). Razlika med obema je le v tem, da živi Japonec od pesti riža na dan, da hodi napol gol in dela vse leto, naš človek pa nima

tako cenene hrane, rabi več obleke ter je pozimi brez posla.

da so imele sovjetske žene kongres, na katerem so se navduševale za oboroževanje in osnovanje sovjetskih ženskih bataljonov. Takšna je videti »pobornica za mir« — Rusija od blizu, ki spušča vsak dan varnostne signale proti fašizmu in pod tem izrazom razume vse, kar ni komunistično.

da namerava znani polarni junak Hubert Wilkins v juniju 1937. zopet odriniti s podmornico proti severnemu tečaju. Ekspedicija bo stala okoli 12 milijonov dinarjev.

da je v Angliji pričela razsajati epidemija gripe, ki je zahtevala pretekli teden 325 mrtvih, teden preje pa 97 žrtev. Tudi iz Amerike javljajo, da je za gripo umrlo ogromno ljudi.

da je ob zadnjem viharju na Kaspiškem morju blodilo 300 ribiških ladij s tisoč ljudmi posadke, ter da so rešili le 26 brodov, dočim o ostalih ni ne duha ne sluha.

da je »Društvo zagrebških gojiteljev ptic« poslalo novemu angleškemu kralju Juriju VI. nekoliko vrst naših ptic. Kralj se jim je pristrčno zahvalil.

da bo Anglija dala prebivalstvu na razpolago 30 milijonov plinskih mask.

Majhna zamenjava

Ko se je Aleksander v. Humbolt nekoč mudil v Parizu, je prosil francoskega psihiatra Blanchea, naj bi ga neprijetno seznanil s kakim norcem, ki bi ga mogel neopaženo opazovati.

»Nič lažjega kot to,« je odvrnil zdravnik. »Jutri opoldne pridite k meni na kosilo!«

Za mizo sta sedela še dva gosta, ki ju je zdravnik predstavil Humboltu tako, da ni razumel nobenega imena. Prvi, miren mož, ki je komaj spregovoril kako besedo, je bil zelo skrbno oblečen; drugi je prišel v močno zanemarjeni, skoro zamazani obleki, z vihrajočo ovratno ruto, zmrušenih las in neobrit. Venomer je besedičil ter se spremljal z živahnimi kretnjami. Premetaval je misli, kar naprej je izgubljal duševno ravnotežje in pravec ter je prehajal iz stotega v tisočero.

Ob slovesu se je Humbolt pristrčno zahvalil za zanimivi predmet studija, ki ga je spoznal.

letim na strmo pobočje, drsim nekaj časa navzdol z brzino, da so mi tekale solze iz oči. Pod menoj globina. Že sem mislil, da je konec z menoj, ko se sunkovito ustavim. Priletel sem na mecesen, ki je štrlel iz snega. Nihanje vitkega drevesa me meče v zrak. Nato obvisim med nebom in zemljo. Kako naj se rešim te pasti? Na desni pod seboj zagledam smreko. Vržem se v zrak in ko padem nazaj na mecesen, se ta upogne in me odžene proti smreki. Priletim med njeve vejice, se v kozolcu prekopicnem po zraku, običajni skok na looping skakalnici, in — padem ravno na obe smučki, ki sta na srečo vzdražali pritisk. V momentu zdvim po strmini navzdol, pridem na ledeno ozko pot. Na obe strani skalnata strmina. Z besno naglico drvim po njej dalje. Nekdo prihaja proti meni. Vidi me in se sklone, jaz pa se dvignem na obe palici in se v terenskem skoku poženem preko njega. Kandahar vezave krasno drže. Pridrvm do kmetške hiše, pred katero stoji čez pot krava. Naglo primem z obema rokama za konici smučk in zdrsnem kravi pod vampom. Vimena me udarijo po rami in skozi sem. Dvignem se — vse v smuku — ozrem se: krava gleda za menoj. Ko pogledam zopet predse — potok. Nevede sem

»Norec me je izvrstno zabaval!«

Blanche se je začudil:

»Toda saj vendar ni znil besedice!«

»Ja — kateri pa je prav za prav bil nor?«

»Nemi gospod poleg vas?«

»In drugi?«

»To je bil znameniti pisatelj Balsac. Mislim sem, da vas bo ta tudi zanimal.«

Smuk na ekvatorju

Pred dobrim mesecem je uspelo angleški ekspediciji pod vodstvom Kennawaya prodreti na »goro strahov«, Kenya v Vzhodni Afriki, ki je pokrita z večnim snegom in ledom. Ekspedicija je bila opremljena popolnoma alpinsko.

Sedaj je prišlo v svet njeno poročilo; vzbudilo je obilo zanimanja in začudenja.

Na tkzv. Lewisovem ledeniku je ekspedicija odkrila sijajen pršič, kjer so njeni člani uporabili smučič z največjim uspehom. Ledenik nudi 300 čevljev višinske razlike s smuku. Gospa Kennaway, ki je spremljala svojega moža, je bila prva žena, ki se je smučala na ekvatorju. Lewisov ledenik leži namreč točno na ravniku. S svojo višino bi bil idealen smučki svet za naše smučarje, kajti tu sneg vse leto ne izgine. Podnevi je pač nekoliko topleje, s sončnim zahodom pa prične pihati veter. Ponoči pade temperatura na 18 stopinj mraza.

Tu so si natakneli smučič tudi prvi Afrikanci: črni nosači, ki so spremljali ekspedicijo, so bili namreč nadvse navdušeni nad belim športom. Kennaway trdi, da bi postali v kratkem času odlični smučarji, ker imajo fino razvit čut za ravnovesje.

Dostop na goro Kenya je radi silnih snežnih viharjev, ki pogosto nastajajo nad snežišči in skalnimi stenami, zelo nevaren. Te nevihte trajajo večinoma po več dni skupaj in gorje človeškemu bitju, ki bi ga zalotile. Tedaj so v megli vsi vrhovi; črnici v dolini šepetajo v strahu, da ne bi prišli gorski duhovi k njim v vas.

Ekspedicija je imela srečo. Ni je zalotil resnejši vihar; le par udeležencev je dobilo ozeblino. Ekspedicija je prinesla s seboj zanimive posnetke, med njimi črnice v alpski opremi na smučeh. Če vpoštevamo, da je vse to na ekvatorju, potem moramo pritrčiti Francozom in njihove mu izreku: Tu se pač dotikajo ekstremi.

Junak

Sedim v planinski koči pri peči. Po petih urah hoje v svežem snegu se mi prav dopade pokonci postavljeno poleno, na katerem si na toplem privezujem dušo s klobaso in kruhom.

Pri mizi sedi šest ljudi, dve ženski pa se stiskata na drugi strani k peči. Po premočeni obleki sodeč so ti ljudje med smučanjem danes precej padali — razen enega, ki je suh in stalno govori, dočim ostali strme vanj. Prisluhnem:

»V divjem smuku švignem iz gozda in zagledam pred seboj s snegom napol zameteno kočico. K sreči vozim po Seelosovi metodi — saj poznate tega švicarskega smučarskega junaka — v predklonu, na aerodinamični način. Ko me zažene preko kočice, zavrtim samo z rokami in skočim nekaj deset metrov nižje na strmino med dva štora. Ko se v kristijaniji zarežem med njima, zažvižgajo moji jekleni robniki in že zagledam pred seboj prepad. V trenutku si mislim: kar bo, pa bo! In zanašajoč se na svojo srečo, ki me še nikoli ni pustila na cedilu, skočim v prečnem skoku v globino. Letim po zraku, pri-

krenil s poti. Nimam več časa, da bi skočil. Zagledam bruno, položeno čez vodo. Malo poskočim, smuknem po eni nogi čez bruno — povrhu je bilo pomrznjeno — in že sem v gozdu. V tempo kristijanijah švigam med drevjem, skakam čez skale. Pred menoj zagledam drvarja s sekiro čez koleno. Na štoru sedi in južina. Začutim lakoto. Sežem v žep in mu vržem dva dinarja, v istem trenutku pa mu potegnem iz rok krajec kruha. Žvečim kruh in, ko skočim preko ograje, ki se je naenkrat znašla pred menoj, pridem na zasnežen travnik. Pod sabo zagledam kolodvor in vlak, ki pravkar odhaja. Brž, brž! S tem vlakom moram domov. Poženem se po strmini: zadnji vagon ima odprt pločnik. Vlak se pomika prav ob nasipu, po katerem drvim. Dvignem se na svoji tonkin palici in — že sem na pločniku. Zgrabim za ograjo in — gremo. Vlak puha proti domu.

Ampak smola! Plačati sem moral kazen, ker nisem kupil na kolodvoru karte. Sprevodnik pač ni imel smisla za sport.«

Mož je obstal in si prižgal zasluženo cigareto. Poslušalci so lovili sapo. Tudi jaz sem se zalotil odprtih ust. Hitro sem se obrnil in zopet začel zvečiti klobaso in kruh.

p o p i s a n o r o b o

Dobil je stavo

Globoko v misli zatopljen se je Henrik Ibsen nekega dne sprehajal po parku. Pa je nenadno stopil predenj neki gospod in ga ves vesel nagovoril:

»Kaj vidim, znameniti dramatik Ibsen! Stavim, da me več ne poznate!«

Prijazno se je Ibsen odkril in odvrnil:

»Debili ste stavo!«

In se je obrnil ter se urnih korakov oddaljil.

Meja

Pesnik Jean Paul je bil v večnih denarnih zadregah.

Najemnina za stanovanje ga je vedno trla.

Pesnik sedi za mizo zasanjan v svoje misli. Pa pride gospodar:

»Spet niste plačali najemnine!«

»Ne!«

Jean Paul je še vedno ves v svojem delu.

»Mar sploh mislite kdaj na to, da bi plačali?«

»Gotovo, dragi moj!«

Jean Paul se polagoma zdrami in motri gospodarja, ki spet beseduje:

»In kdaj, bi rad vedel?«

Pesnik že popolnoma v kruti realnosti razdražen zatuli:

»Sem sicer pesnik, moj dragi, nisem pa nikak prerok!«

Zašto?

Jesensko je jutro. Maleni sivi oblaki gone se po nebu. Sve je užurbano, veselo. Kroz vedrino i svetlo ulice skakuću golubi. Nekom se čoveku na prolazu prosulo malo pšenice, pa sad bele ptice kupe zrna i tuku se za hranu. Iza ugla kuće provozio je neki dečak. On sa zlobnim uživanjem gleda nevinu igru golubova. U ruci mu je pračka. Dečak nanišani na ptice, a one se rasprše. Samo jedan mladi, još neiskusni beli golub vrati se, da pokupi zadnje ostatke hrane. Dok je ljupka ptičica još ključala po pločniku, doleti kamen iz pračke. Začuje se jedan cijuk, ptičica zaleprši i ispruži se na sivom asfaltu; njena mala glavica spustila se po strani, a otvorene sjajne oči gledale su staklenim pogledom svog ubojicu. Nedaleko ptice crvenila se mala lokvica krvi.

Židana volja in smuk na Gorjušah

Res dobro smo se imeli na Gorjušah in bili smo, kar mnogo velja, veseli. Tu nekaj o naši veselosti in šegavosti drugih.

★

Začetnik v smuku se okorno spusti po položnem brdu. »Zadnji del telesa dol, dol, niže« (na terenu pozna smučarska terminologija krajšo in uporabnejšo besedico), tako se je glasila (tiha) opomba našega smučarskega učitelja. Čeprav smo bili v naši vrsti sami začetniki, smo se vendar s huronskim laježem spravili nad ubogim začetnikom s klici: ... dol! ... niže! Pri vsem tem vpitju pa sem pogrešal dobro znani bas Zefija (to je namreč naša debela Roza — moškega spola, a propros sijajen slalomaš). Ozrem se za njim, on mi pa z viteško ravnodušnostjo zaničljivo zakliče: »Šest rev na eno!«

★

Kadar smo pred kosilom morali le predolgo čakati (v resnici nikdar ni prišlo do tega), tedaj je začel s svojimi čarovnijami naš Ivo (stud. fa-

Dečak se približi sredini ulice i podigne goluba. Pregledao je smrtonosnu ranu, što je golubu zadao kamen njegove pračke. S uživanjem je promatrao svoju žrtvu. Bio je sretan, što je uništio taj nevinu život. Toliko se zadubio u promatranje krvi i jadnog tela, koje je on, on ubio, da nije vidio ništa oko sebe. Tom ulicom retko prođe koji automobil i baš sada bio je jedan od tih retkih momenata. Teška teretna kola pojave se na vrhu ulice. Dečak ih nije primetio. Šofer je opazio dečaka tek kad je bio sasvim blizu. Nije bilo više vremena, da zaustavi kola. Auto naleti svom snagom na dečaka. Začuo se jedan grozan krik, i njega nestade pod kolima. Kad su ga izvukli, bio je već mrtav, a u desnoj ruci grčevito je stiskao svoju žrtvu — belog goluba.

Odneli su ga njegovoj majci. Može li se opisati njezinu žalost, kad je ugledala svog sina mrtvog i to tako okrutno zgnječeno?

Možda je još jedna majka osetila isti bol i još teži. Ta druga majka nije znala gde je njeno dete: čekala ga je da se povрати, a kad nije došlo, njena je nježna majčinska ljubav naslutila tragičan svršetak svog mezimčeta. Ta druga majka bila je majka malog golubića. Radi naslade jednog zlobnog dečaka propali su dva života, a dve majke ostale su jadne, žalosne, nesretne zauvek.

Na asfaltu je još jedna lokva krvi. Ona se tako razlila, da izgleda kao znak pitanja, a mala lokvica pravi mu tačku. Dve lokve krvi napravile su upitnik, kao da pitaju i zašto se sve to moralo dogoditi?

Sutradan nije bilo krvavog upitnika, ali meni se još uvek činilo, da na suvom asfaltu piše krvavo zašto?

Vera iz Splita.

Kaj je slava

Nekoč so vprašali Viktorja Hugoja, kdaj je svojo slavo najbolj občutil. In veliki pesnik je povedal:

»Ko sem se nekoč po izdatni zabavi v zgodnjih jutranjih urah vračal domov, me je nenadno zgrabila silna potreba, ki sem jo moral utišati takoj, čeravno sem bil že pred vrati lastne hiše.

Tisti trenutek je prineslo mimo priprostega delavca, ki je bil namenjen na svoj posel. Pogledal me je in zaklical:

kirskih ved in posebni poznavalec vseh jogijskih umetnosti). Zbijal je s porcelanasto posodo po mizi, kot da bi ta bila iz gumija. Seveda je imel kaj kmalu mnogo vnetih posnemalcev. Toda pri teh se je tu in tam hipoma zaslišal žvenk in resk in tiho je ta ali oni vstal od mize ter (z napolnjenim puloverjem ali hlačami, pod katerim so se jasno odražali obrisi polkrožnikov... hitel mirno in z nekim izrazom... (na vsak način inteligentnim!) tja, kjer je bil sneg posebno globok.

★

Pri večernih predavanjih si se lahko mnogo naučil. Tako n. pr. je bil citiran nov vir o bloških smučarjih: Baron Žiga Zois: »Die Ehre des Herzogthums Crain«. Zanimiv nov vir, na kate-rega je sigurno vplivalo višinsko sonce.

★

Na Gorjušah izdelujejo pipe. To je bilo nekaj za nas dijake, saj pipo rabi skoro vsak dijak za svojo narodno nošo, ali pa domači muzej (lepo?!). Kmetje so prav prebrisani in delajo tudi sijajno reklamo. Tako nam je pravil Matevž (izdelovatelj pip): »Pa ti ondan kopljem v vodnjaku, pa najdem prav na dnu vodnjaka eno

»Pacek! Ravno pred hišo Viktorja Hugoja moram...«

Nikdar nisem bil tako ponosen! Ta vzklík mi je pomenil več kot sedež v akademiji.«

Kdo je izpalil prvi strel v svetovni vojni?

O svetovni vojni je bilo do sedaj napisanih mnogo knjig. Večdar je kljub temu ostalo nerazjasnenih mnogo vprašanj, ki so v zvezi s to vojno, ki je bila po svojih razmerah in številu žrtev tako velika.

»Kdo je v svetovni vojni izpalil prvi strel? Kdo je bil prva žrtev, koliko min je ležalo v Severnem morju in kdo je zatrobil signal miru?«

Odgovore na ta vprašanja prinaša knjiga »Kaj je prinesla svetovna vojna«, ki jo je napisal Otto Riebeck.

Prvi strel v svetovni vojni je padel 28. julija l. 1914. med 6. in 7. uro zvečer. Komandant avstro-ogrške pešadijske patrole, kaplar Petranai je zasedel Ado Ciganiljo na Savi pri Beogradu. Ko se je otoku približal srbski patrolni čoln, je Petranai ustrelil in ubil krmarja srbskega čolna. To je bil prvi strel v svetovni vojni.

Prvi topovski strel je bil izpaljen istega dne na vojno skladišče v Beogradu. Naredbo je izdal kapetan dunavske flotile Eherling, ki je še istega dne padel, zadet od srbske granate. On je prva avstrijski žrtev svetovne vojne.

Prvi tanki so se na bojišču pojavili 16. septembra 1916. Uporabili so jih Angleži na Sommi.

Kakšen je bil konec svetovne vojne? 7. novembra 1918., ob 6. uri in 25 minut zvečer je na nezasedenem ozemlju, ki je delilo nemško in francosko vojsko, pri La Capelle, zatrobil Artur Zebrowski signal, s katerim je bil objavljen konec svetovne vojne. Malo za njim je zatrobil francoski trobač François Selier.

Imeni teh dveh podoficirjev bi morali priti v zgodovino. Usoda jima je poverila, da simbolizirata konec vojne, ki je štiri leta pretresala ves svet.

Svetovna vojna je stala vse udeležence 1 bilijon 37 milijard 942 milijonov mark.

fajfo. Ta fajfa pa je bla last od mojga starga fotra. Pa čeprav je bla sto let v vod, glejte, spucal sem jo in jo še danes nosim. Ja, vejste, takšna so gorjuška čedra in pa njihov matrojol.«

Nekega večera mi je Peter pravil o neki učeni gorjuški glavici: »Ja, ta Pepe je imel en kolomonov žegen, pa to buklo do konca preštudiral in bil tko brihten, da če ne bi ravno ena stran v žegnu manjkala, da bi siguren luna z neba sklatil.«

★

Angel med nami je bil — ženskega spola. To je bila naša zdravniška sestra. K njej smo se v sili zatekali in prosili pomoči. Sicer pa huđega ni bilo, par izpahnjjenih čeljusti, skrivljenih palcev, zlomljenih trepalnic in pa težko neozdravljivo — šolotožje.

K. v.

★

Slovar žaljivk

V Washingtonu je izšla svojevrstna knjiga. Vsebuje 1600 izrazov in stavkov, ki se po ameriškem zakonu smatrajo za žaljivke. Pravijo, da jo Amerikanci pridno prebirajo.

Žena in šport

Danes, ko živimo v stoletju telesne kulture in športa, se vse česče pojavljajo glasovi, da sta se ta dva pojma modernega življenja pričela razvijati v smer, ki ju vse bolj oddaljuje od njihovega edino pravičnega smotra: zdrav duh v zdravem telesu. To so glasovi strokovnjakov, zdravnikov in športnih teoretikov — idealistov, ki se ne strinjajo s pojavi, ki jih opazujemo lahko že pri nas, še bolj pa v deželah, ki imajo že dovršeno organizacijo telesne kulture — v zapadnih in severnih državah Evrope ter v Ameriki. V vrsto teh pojavov spadajo pred vsem: vprašanje pretiranega rekorderstva, amaterstva in profesionalizma ter s tem v zvezi vprašanje izrabljanja športa in športnikov v trgovske namene in končno — vprašanje vloge žene v telesni kulturi in športu.

V zvezi s prvim vprašanjem naj omenimo samo že kar smešno manijo postavljanja vseh mogočih in nemogočih rekordov, ki se je začela v Ameriki in se nevarno razširja tudi k nam. Stvar vsekakor ni zdrava, ne zadeva bistva športa in zahteva čisto najtežje žrtve od strani športnikov ter ima premnogokrat tudi finančno ozadje. Ni čudno, da so se v današnji materijalistični dobi našli ljudje, ki so se domislili, da bi idealno zamisel moderne telesne vzgoje zagrabili malo bolj materijalno ter iz tega kovali dobičke. Danes smo n. pr. že na tem, da nastaja posebna kasta športnikov — rekorderjev, ki svoja telesa in zmognosti prodajajo športnim velepodjetnikom, ki jih pa kot nekake moderne gladijatorje pošiljajo v arene pred tisoče senzacij in razburjenja željnih gledalcev, ki seveda za svoj užitek plačujejo primerno vstopnino. Po drugi strani pa tudi človek res več ne ve, ali se šport propagira radi športa samega ali radi športnih trgovin.

Vse do sedaj povedano naj služi le v karakterizacijo nevarne poti, po kateri je začela hoditi moderna telesna vzgoja in v lažje razumevanje zadnjega vprašanja — razmerja žene do športa in do telesne kulture sploh.

V skladu z modernim načelom enakopravnosti in enakosti z moškimi, so tudi na športnem polju žene uveljavile trditve: vse, kar zmorejo moški, zmoremo tudi mi, ženske! Tako so se kmalu pojavile v športnih arenah poleg športnikov tudi športnice v vedno težjih in nevarnej-

ših panogah vse od gimnastike, lahke atletike, tenisa, plavanja in smučanja pa do kolesarjenja, nogometa in celo do boksanja. Nekaj časa niso na to polagali nobene posebne važnosti. Ljudje so se navadili gledati, kako se bore ženske, kako dajejo iz sebe zadnje sile, kako onemogle padajo v cilj. Zabavali so se nad ženskimi temperamentmi, in se celo radovali, ker so prinesle v borbo več zagrizenosti. Nihče ni tega grajal; nasprotno! Vitka, koščena in mišičasta športnica, s trdim izrazom borbene tekmovalke v obrazu, s svojo robato, na moški način prikrojeno zunanostjo in vedenjem, je uživala posebno čiščenje, je bila zaželjena v vsaki družbi. Moškemu je bila celo ideal ženske. Posledice so se začele kmalu kazati. Dogajalo se je, da so mlade žene umirale, izvršujoč svojo naravno dolžnost materinstva. Zdravniki so ugotovili, da je to posledica pretiranega napenjanja pri športu. Statistike, ki so bile o tem sestavljene, so bile porazne: pokazale so, da je število rojstev v onih državah, kjer je ženski šport najbolj razvit, najmanjše. To so predvsem: Norveška, Švedska, Finska, Anglija in Nemčija. Telesna kultura je dosegla torej ravno nasprotno od onega, kar je njen namen.

(Dalje prihodnjic)

Poročila

Ježica pri Ljubljani

Nacionalna mladina Ježice z veliko slastjo prebira »Našo voljo« in želi vso srečo njenemu procvitu. Danes sporočamo, da je družbica prijateljev »Naše volje« prav lepo sodelovala pri proslavi 60 letnice tukajšnjega sokolskega starost in razrešenega šolskega upravitelja g. Antona Germeka. Zbrala je sredstva in poklonila jubilarantu šopek 60 rdečih nageljnov z lepim posvetilom na državnem traku. Obenem je odigrala pravljico domoljubno enodejanko »Bajka«, ki prikazuje robstvo Slovanov in njih veselo osvoboditev. Igra nam je prav posrečeno izpadla. Poskrbeli smo tudi za primerne kulise in pravljico kostume. Na koncu smo razvili državno trobojko ter odpeli državno himno. Vse to smo

žaku, kjer je zgradila po en vodnjak. Neprisiljeno veselje, prisrčno tovarništvo, ki je ves čas dela vladalo med udeleženci radne čete (med njimi so bili srednješolci in visokošolci iz Zagreba, Ljubljane, Beograda, Splita, Sarajeva in Tuzle), pri vsem tem pa zavedanje naloge, ki so jo prostovoljno prevzeli, veje iz te knjige. Vse je opisano v njej: od prihoda v Jablanico, kjer so jih navdušeno sprejeli, pa preko prvih žuljev, neštetih tragikomičnih dogodkov, do trenutka, »kada je česma protekla« in je bilo delo končano. Niti enkrat se človek ne dolgočasi. Pestra slika življenja, ki se razvija pred njim, ga vleče dalje in dalje; človek bi objel vse te dečke, ki so v vročini potni vihteli krampe in lopate, ponoči pa spali v stari avstrijski trdnjavi, skozi katero je brnel veter ter poletavali netopirji; vsesal bi se v kršovito zemljo hercegovsko in srkal iz nje sokove preprostosti in nepokvarjenosti. To se ne da povedati, treba je čitati!

Med pripovedovanjem je vpleten pregled dela, ki ga je radna četa opravila v treh letih svojega obstoja. Naj navedemo kratek pregled tudi mi:

Prva studentska radna četa je bilo osnovana l. 1934. Istega leta, med počitnicami, je 40 študentov v dobrovoljski vasi Dijelka zgradilo Narodni Sokolski dom, ki služi sedaj kot šola in tudi vsem kulturnim potrebam tega zapuščenega in pozabljenega kraja. Tabor je bil nameščen v Terezinem Polju, na madžarski meji; oddaljen je bil. Dijelke 3 kilometre. Dela je trajalo od

pripravili zato, da vsem mladim Voljašem pokažemo naše delo in tudi njih navdušimo za prirejanje mladinskih nacionalnih igrice. Nastopili pa smo ob proslavi življenjskega in delovnega jubileja g. Germeka zato, ker naj baš nacionalna mladina pokaže, da visoko ceni zlasti učiteljsvo Germekovega kova, ki se nikdar ne ustraši žrtve, če jih je treba prevzeti nase za jugoslovensko in nacionalno stvar.

Ptuj

Jadransko-letalska skupina v Ptujju je bila ustanovljena že v mesecu maju lanskega leta. Je podružnica mariborske skupine. Odbor sestavljajo: predsednik: Praper Cvetko (VIII), tajnik: Skušek Vitko (VIII), blagajnik: Poznik Aleksander (VI), propagandni referent: Pavko Dragotin (VII), tehnični referent: Tory Tugomir (VII).

Z delom ni bilo mogoče začeti takoj ob ustanovitvi skupine, ker ni bilo na razpolago primerne delavnice. Sprva je bila v poslopju »Mladike«, prenešana pa je bila z začetkom šolskega leta v gimnazijo.

Trenutno imamo v delu aparat tipa »Zögling«, ki je namenjen šolanju in polaganju »A« izpita. Izgotavljajo se močna rebra za samonosni del krila. Do tečaja, ki bo letos najbrže na Pohorju, bo aparat dograjen.

Za letenje je v Ptujju veliko zanimanje, dasi gledajo nekateri na stvar jako dvomljivo; osobito starejši ljudje, ki nikakor ne morejo razumeti, da je mladina že tako »zmorela«, da leta kar po zraku. Toda mi se na to ne oziramo. Naše geslo je: »Graditi in leteti pomeni vse!«

Brezplačno bodo poleti letovali na našem morju sledeče člani in članice PJS:

Božič Boris, Velika dolina,
Klum Boris, Ljubljana,
Gorišek Marjan, Tržič,
Hočevar Ljerka, Celje,
Brumec Jože, Ljubljana,
Zadnik Gustav, Ljubljana,

Izžrebani so bili izmed 60 podmladkarjev in podmladkaric, ki so pravilno rešili nagradno križanko Krajevne odbora JS v Ljubljani, na katero smo opozarjali tudi v našem listu.

Čestitamo jim in jim želimo na morju mnogo razvedrila!

Kultura

Onima koji dolaze

Bilješke, zapisi, sjećanja in pričanja o Prvoj studentskoj radnoj četi i njenom delovanju 1936 godine u Hercegovini. Uredili i sabrali: Veljko D. Kuprešanin i Rikard Marušić. Zagreb 1936. Izdanje »Narodne omladine«, sv. 4; 80 strani.

Smatralo bi se lahko za omalovaževanje, če bi šli brez omembe mimo knjige, ki je pred kratkim izšla pod gornjim naslovom. Bilo bi to omalovaževanje edinstvenega sestavljenega dokumenta idealne narodne mladine, ki s svojim nesebičnim delom že tretje leto posveča med počitnicami skrb najrevnejšim in najbolj zanemarjenim predelom naše domovine. Ne čuje se sicer mnogo o njej; to tudi ni njen namen; zavest, da vrši važno pionirsko nalogo ter pomoč najpotrebnejšim, ji je zadostno plačilo za ves trud.

V šaljivem tonu pisana knjiga, ki ji je napisal predgovor univerzitetni profesor dr. Laza Popović, duhovni oče Prve studentske radne čete, nam na neprisiljen način podaja popolno sliko življenja radne čete v Jablanici; kjer je zgradila dva betonska vodnjaka ter v vaseh Rastu in Od-

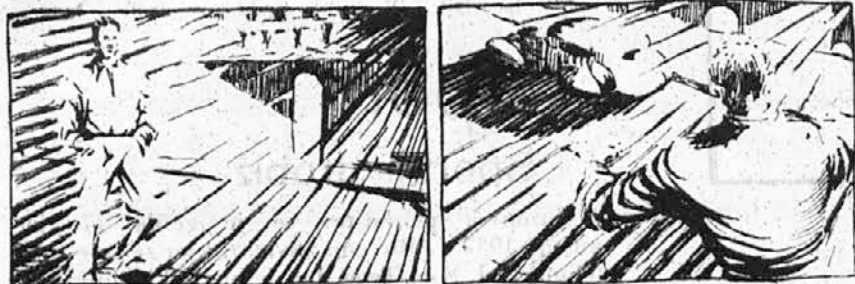
l. julija do 1. avgusta. Istočasno je po kraju delovala zdravniška misija, sestavljena iz profesorjev in dijakov zagrebske medicinske fakultete, ki je z navetimi in zdravili pomagala tamošnjim ljudem, ki radi nezdravega podnebja in slabe vode zelo trpe. Avgusta in septembra istega leta je Radna četa zgradila na Fruški gori, na Stražilovu, pešpot na Brankov vis v dolžini 1200 metrov.

Rezultat dela Studentske radne čete leta 1935. je bil: 3 in pol kilometra prekopanega in prečiščenega podvodnega županijskega kanala v Slavonski Podravini, kar je pripomoglo, da je postal ogromen kompleks zemlje zopet donosen. Istočasno je bila v vasi Adi dograjena velika dvorazredna šola. To leto je pri delu sodelovalo 150 udeležencev. Enako kot l. 1934., je tudi to leto delovala vzporedno z Radno četo zdravniška misija. Po dovršenem delu v Adi je 40 udeležencev zgradilo dva lepa betonska vodnjaka v nevesinjskem okraju.

Pomembnost funkcij, ki jih vrši vsako leto Prva studentska radna četa, nam narekuje, da pozdravljamo njeno delo. Zaključujemo naš kratek opis knjige z željo, da se tudi naši čitatelji začno zanimati za ta pokret. O načrtu dela in podrobnostih za udeležbo na letošnjem taboru Radne čete bomo še poročali.

Knjigo, katere cena je Din 10.—, si lahko nabavite pri uredništvu »Naša misel«, Ljubljana, Groharjeva ulica 2.

Roman v slikah Električna stena Riše B. Kajin

V zadnji številki so bile pomotoma odtisnjene v našem romanu »Električna stena« slike iz prejšnje številke. Prosimo čitatelje, da nam to oprostite!

Dosedanja vsebina:

Mladi Jugosloven, profesor Ivo in asistentka Marica sta dovršila pri prof. Körnerju aparaturu, s katero je mogoče zrušiti letalo na veliko daljavo. Izum sta praktično izkoristila ob priliki bega roparjev državne banke. Za izum se je začela interesirati neka tuja država, ki je naročila krajo načrtov ter razrušenje laboratorija. Profesor Körner je bil pri eksploziji ubit. Körnerjev služabnik, vohun tuje države, je ukradel načrte in jih odnesel atašeju dotične države. — Profesor Ivo, ki je zasumil, da je pognal laboratorij v zrak in ukradel načrte Körnerjev služabnik, vohun tuje države, se je odločil, da ga na vsak način poišče. Dolgo časa ni imel nikakega uspeha. Ko pa je nekoč slučajno hotel prekoračiti ulico, je uzrl v mimo vozečem avtomobilu njegov obraz. Poklical je taksi in začel se je lov.

Letalstvo

Ker so nam nekateri čitatelji izrazili željo, da v rubriki »Letalstvo« od časa do časa priobčimo mesto običajnih navodil za gradnjo letalskih modelov tudi kakšen splošen članek o letalstvu, prinašamo danes članek o potrebi večje aktivnosti našega civilnega letalstva.

Sleherna država skuša izvesti tekom leta določeni program na polju civilnega letalstva. Pri nas se sicer pojavljajo sporadični poskusi ustvarjanja, na žalost pa ostajajo vsi napori brez večjih pozitivnih uspehov, ker nimamo enotnega vodstva, ali pa vsaj ne inicijativ z najvišjih mest. Morda bo prav, ako ob začetku leta vsaj mladina, ki se zanima za letalstvo, povzdigne svoj glas. Kaj hočemo?

Naš Aero-klub, ki naj bi bil eksekutiva za izvedbo postavljenega programa, je navezan sam nase; vsako delo in event. napredek zavisi le od poedincev, nikjer pa ne opazimo vodstva in pobude od zgoraj. Ali bi ne bilo mogoče, da Štab komande vazduhoplovstva po svojem civilnem oddelku, ki ima dovolj strokovnjakov, ki pa morajo biti tudi organizatorji, napravi program dela v bodočnosti, ga razglasi in dodeli v izvršitev poedinim sekcijam Jugoslovenskega Aero-kluba? Kamorkoli pogledamo v svet vidimo, kako ob novem letu odgovorni razglashajo program dela za tekoče leto in kako potem poedini odbori z vsem elanom pristopajo k izvršitvi. In mi? Saj vendar ni izčrpano delo na polju letalstva, ako poedini oblastni odbori v redu izvrše svoje, po pravilih predpisane občne zборе in ako eventuelno projektirajo en ali dva letalska meetinga v svojem območju!

Zakaj Komanda vazduhoplovstva — civilni oddelek ne stavlja konkretnih ciljev organizacij-

skemu delu? Nimamo še konkurence zmognih šolskih, niti športnih civilnih letal, s kojimi bi se mogli ponasati — kot domačim izdelkom! Zakaj imamo svoje mlade inženere, ki na državne stroške skušajo izpopolniti svoje znanje v inozemstvu, ko pa pridejo v domovino, nimajo polja, kjer bi se lahko praktično udeleževali in vračali narodu svoječasno prejeto podporo? Iz državnega proračuna, kjer je postavka za civilno letalstvo, bi bilo brez škode mogoče oddeliti letno vsaj milijon dinarjev, ki naj bi bil določen kot nagrada za najboljše konstrukcije domačih inženjev in za dograditev enega ali dveh nagrajenih osnutkov! Imeli bi delo naši domači konstrukterji, imeli bi delo naši obrtniki, a korist bi imela država, saj bi prišla na ta način do svojega nacionalnega letalskega parka.

Aero-klubi imajo v svoji sredi člani-rezervne pilote! Koliko stanejo ti piloti državo, predno so usposobljeni! Ali smo v preteklih letih čuli, da bi ti naši mladi osvajalci zraka imeli priliko meriti med seboj svoje sposobnosti in se na ta način izpopolnjevati? Ni letal, ni sredstev za trening, ni nalog, ki bi jih naj izvrševali! Kje tiči krivda! Uloženi kapital za izučitev mladih pilotov se ne obrestuje, temveč sam propada in ubija voljo!

Ali ni mogoče tu napraviti reda? Poskusimo vsaj z anketo, ki naj bi jo otvorili naši za letalstvo zainteresirani krogi in ki bi imela za cilj: ustvariti program dela za Aero-klube in za civilno letalstvo v obče, recimo za leto 1937! Bi li Komanda ne mogla inicijativno izvesti tega brez vseh stroškov! Treba le dati pobudo in zagotovilo, da se bo po tako dobljenem in na osnovi vsestranske debate utrjenem programu potem pristopilo k delu. Koliko ljudi bi se lotilo takega dela in kako veseli bi bili, ako bi na primer za najboljši načrt celoletnega dela bila razpisana nagrada: Prejemanje »Vazduhoplovnega glasnika«, ki ga izdaja komanda za dobo n. pr.

enega leta! In koliko sto in sto takih možnosti je, ki bi koristile stvari, a ne bi denarno obremenile nikogar! Hočemo poskusiti? Bomo li tudi sedaj ostali le »glas upijočega v puščavi«?

Kaj je novega?

He 111 (Heinkel — potniško letalo) je pred kratkim doseglo na progi Marseille-Frankfurt a. M. povprečno brzino 340 km na uro.

Juan de la Cierva je smrtno ponesrečil v potniškem letalu ameriške tipe Douglas Dc 2 takoj po startu pri Croydonu. Pokojni je bil izumitelj autogira in eden največjih strokovnjakov pri proučevanju možnosti letenja, dviganja in spuščanja s posebnimi letali brez zaléta (z mesta).

12695 m je dosegel s 1000 kg koristnega tovora Rus Aleksejev na ruskem dvomotornem letalu Ant-40 s 1720 k. s.

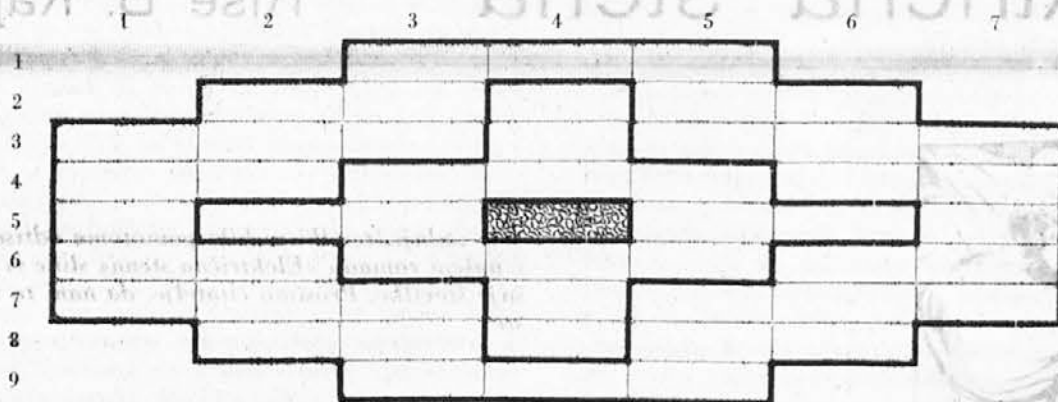
»Cri-Cri« francosko ljudsko letalo je v bivših Bleriotovih tvornicah s strani države naročeno v seriji 300 eksemplarov.

Rim dobi veliko novo letališče. Dolžina 2000 metrov, širina 1800 m. Posvečeno bo ob priliki svetovne letalske razstave l. 1941.

Zračni promet v Jugoslaviji leta 1936.: 257.830 kilometrov, 4273 potnikov, 36 ton prtljage in 11 ton tovora. Letelo je 10 letal.

Zračni promet v Bolgariji prične v letu 1937. spomladi. Na progi bodo letala francoska letala »Caudron Goeland«. Predvidoma se bo vrnil promet za progah: Sofija-Varna in Sofija-Plodiv.

ZLOGOVNA KRIŽANKA

Nagrada križanka je v današnji številki radi nenadnih ovir morala izpasti; razpisali pa bomo lepo nagrado za rešitev križanke v prihodnji številki.

Vodoravno: 1. Rimska boginja, 2. Odgaja — oblika pomožnega glagola — kras, čast, 3. Žensko ime, bolgarska reka — medmet — gradbeni element, 4. Nenačeta — dober prevodnik (tož.) — žensko ime, 5. Predlog — zimskošportna priprava — opojna pijača — štiri (angl.-fon.),

Kot smo objavili v prejšnji številki našega lista, se je vršilo dne 17. januarja 1937 v prostorihih uredništva zrebanje nagrad iz božične in predbožične številke.

Zrebanja se je udeležilo lepo število naših prijateljev, ki so z zanimanjem sledili izvajanju g. dr. Juga o tisku, v katerih je na zanimiv način očrtal njega prve početke, nato pa podal sliko razdelitve današnjega tiska, ki popolnoma upravičeno nosi naziv sedme sile sveta.

Po predavanju se je vršilo zrebanje srečnežev, ki so pravilno rešili nagradne probleme iz obeh števil. Zal pa moramo pristaviti, da je bilo pravih rešitev jako malo, da si je bil splošen odziv nadvse velik. Svetovali bi reševalcem, da so pri reševanju bolj pozorni in natančni; nejasnih in dvomljivih rešitev uredništvo ne vpošteva.

Za nagradno križanko v št. 6 je bila izžrebana tovarišica *Tavžés Zlata iz Ljubljane*, ki je prejela lepo nalično pero.

Za nagradno križanko iz božične številke je bil izžreban tovariš *Kapš Alojz iz Semiča*, ki je dobil smučiči.

Za problem »Umor«, prav tako iz božične številke, je bil izžreban *Osredkar Milan iz Ljubljane*, ki bo brezplačno obiskal skakalne tekme v Planici.

Rešitev nagradne križanke (št. 6):

Vodoravno: 1. Cementira, 2. Klara, 3. Ro — ASK — 00, 4. Ima — Arm, 5. Naša volja, 6. Ako — tat, 7. Ra — sla — ki, 8. Mojca, 9. Apelacija.

Navpično: 1. Carinarna, 2. Omaka, 3. MK — (K)ašo — me, 4. Ela — sol, 5. Naša volja, 6. Tek — acc, 7. Ia — alt — ai, 8. Orjak, 9. Aromatika.

Rešitev nagradne križanke iz božične številke:

Vodoravno: 1. in 12. Vlak srednješolec naj bo de naš naročnik — v slegi je moč, 2. Strah — ad — Mia — kot — ars — om — Argos, 3. Aa — atomi — en — donos — nu — Tomaž — BT, 4. Kvar — Danci — inako — Adina — dere, 5. Des — Arne — evo — oša — sna — cena — dar, 6. Oko — nu — ac — Nen — mar — ein — al — ie — oča, 7. BSK — ja — on — oni — dva — nos — se — ks — zid, 8. Rti — Andi — tod — Eos — Oti — vrat — ali, 9. Eris — suhor — obliž — onaki — Rhen, 10. Tu — snuka — km — vijak — pa — Romul — ag, 11. April — ol — Aar — tat, — lej — os — Egina.

6. Žensko ime — vladarski naslov — osebni zaimek (skl.), 7. Sad, prosluli boljševik, — členica — žensko ime, 8. Na ta način, — kemijski znak — čistilno sredstvo, 9. Zločinca.

Navpično: 1. Naša južna pokrajina, 2. Opica — z, s (srbhrv.) — golota, 3. Ločilo — ost — država v USA, 4. Nikalnaica — družinski člani — vodna žival (deminitiv) — osebni zaimek, 5. Moderna pridobitev — vest — mati, 6. Molilnica — medmet — merski pripomoček, 7. Ameriški raj.

Navpično: 1. Vsakdo — Bretan, 2. Stavek — strupa, 3. Ar — Aa — soki — is — rš, 4. Katran — jasmín, 5. Shod — Ruan — Sula, 6. Rama — na — od — ukor, 7. Edinec — nihalo, 8. D — mecen — otoka — č, 9. Ni — nive — Norman, 10. Jad — ion — ido — vri, 11. Eko — nom — debit — k, 12. So — Naša volja, 13. Otokar — Asiat — v, 14. Las — ose — nož — KLS, 15. Ernani — otopel, 16. C — Sudan — Sinaj — o, 17. Notica — Sva — rog, 18. Amon — el — er — kosi, 19. Jama — nika — imej, 20. Bradač — struge, 21. Og — že — doza — hl — im, 22. Dobrač — Ileano, 23. Etera — dingač.

Rešitev problema »Umor«:

Vaše življenje je v opasnosti. Pazite na svojo glavo. Njegove zveze z neko tujo državo so sumljive.

Ker so nam nekateri reševalci potožili, da je bil problem »Umor« jako težak, podajamo v kratkem način reševanja:

»Sestavili so posebno razpredelnico črk, kombinirali in...«, smo napisali že v komentarju k problemu. Da, sestaviti je treba posebno razpredelnico črk. Na kos papirja napišite eno pod drugo vse črke abecede. — Nad tajinstvenim pisnom ste opazili ponavljajoče se črke AYZXAYZX, ki jih je, seveda v drugem redu, našel na koščku osmojenega papirja tudi policijski komisar: poleg teh črk je stalo n. pr. Xa — c itd. ... To pomeni, da je treba pri črki c osnovne abecede, ki ste jo že napisali, začeti novo (črke, ki na koncu še ostanejo, napišite potem na začetek!). Isto opazite tudi pri znaku Y: pri črki b osnovne abecede napišite črko d in nato v tem smislu dalje. Vsaka teh abeced ima označbo: ena X, druga Y itd. Največje težave so gotovo z abecedo A, kjer morate sistem šele uganiti. Pri dešifriranju postopate takole: prva črka teksta (pisma) je iz abecede A; v tej abecedi poiščite to črko — pogledate, katera črka osnovne abecede ji odgovarja — najdete v; druga črka pisma je iz abecede Y, tretja iz Z.

Poizkusite sedaj, ko smo vam obrazložili sistem, še enkrat razrešiti problem. Gotovo se vam bo posrečilo!

Rešitev zlogovne križanke (št. 8):

Vodoravno: 1. Ko — no, 2. Lipi — ori, 3. Batina — ulice, 4. Ogri — poroka — Verdi, 5. Lili — risana — jarek, 6. Kasta — kimati — Kotor, 7. Ri — ru — hi — tu — ris, 8. Nona — na — lito, 9. Slo — va — ci — ra

lov, 10. Novce — rajati — stvori, 11. Rio — posoda — lava, 12. Capo — saharin — voli, 13. Neroda — karihu, 14. Kroka — Kata, 15. Log — ra.

Navpično: 1. Koliba — oliko — norica — nekrolog, 2. Pitigrili — starinoslovec — oporoka, 3. Napori — Kirunavara — posoda, 4. Rosa — mahinacija — soha, 5. Ukana — titulirati — Darinka, 6. Oliverja — koristolovstvo — lavorika, 7. Norice — direktor — rivali — butara.

Sport Sportni drobiž

Zanimiva prireditev se je vršila 17. januarja 1937 v Mürenu (Švica), kjer se vrše tudi tekme F. I. S.-e. Tega dne je angleški smučarski klub priredil tekmo smučarjev, ki jim pa ta panoga športa ni poklic. Kontrola se je vršila na originalen način: pogoj amaterizma je, da tekmovalci ni zadnje leto bival več kot 4 mesece v kakem kraju iznad 700 m nadmorske višine.

Kentski vojvoda je za zmagovalca daroval krasen pokal, ki preide takoj v stalno last zmagovalca.

Po berlinski olimpijadi so mnogi najboljši amaterji prešli med profesionalce. Posebno so se izkazali skakači v vodo in boksači, nato lahkoatleti in kolesarji. V tej zadnji panogi ste prešla v profesionalce najboljša Francoza, Charpentier in Lapebie, zmagovalca na 100 m v Berlinu. — Amaterje sta zapustila tudi Italijan Pola in Amerikan Sellinger.

Švedi in tek na 100 m z zaprekami.

Zadnjih deset let so imeli Švedi veliko besedo v tej disciplini: l. 1927. je Šved Petterson postavil svetovni rekord v Stockholmu s časom 14,7. — Naslednje leto je Južnoafričan Weyhtmann Smith v Amsterdamu pobiljšal rekord na 14,6. Toda l. 1928. je zopet Šved Wennstöm dosegel v Stockholmu 14,4 in zopet proslavil svojo domovino. Ta rekord je držal do l. 1934., ko je Amerikan Beard zopet (v Stockholmu!) pobiljšal čas na 14,2. Avgusta tega leta pa je njegov rojak Towns v Oslu premaknil rekordno znamenko na fantastično mejo (do kdaj?) s časom 13,7. — Jugoslovenski rekord v tej težki disciplini imata z istim rezultatom (15,0 sek.) dr. Ivo Buratović in Ivan Ivanović. To je odličan čas, vendar smo za svetovnim rekordom v zaostanku za 28 let.

Ženski svetovni rekordi v lahki atletiki so ti-le: 100 m: Stephens (Amerika) 11,5 sek.; 80 m zapreke: Engelhard (Nemčija) 11,6 sek.; skok v višino: Shilley (Amerika) 1,65 m; met diska: Mauermayer (Nemčija) 43,31 m; met kopja Gindele (Amerika) 46,74 m; štafeta 4 × 100 m: Nemčija 46,5 sek. To so rekordi olimpijskih disciplin.

Svetovni prvaki v table-tenisu za l. 1936. so: poedinci: Kolar (ČSR); poedinke: Aarons (USA); moški pari: Blattner-Mc Clurs (USA); ženski pari: Kettner-Schmid (ČSR). Tekmovanje se je vršilo v Pragi.

Jack Torance, svetovni rekorder v metanju kroglice, ki je postal profesionalni boksač, slovi zmago za zmago. Pred kratkim je zrušil ameriškega orjaka Tary Milerja že v prvi rundi. To je že njegova četrta zmaga v kratkem času.

Popularni branilec SK Ljubljane, Stane Bertonec, je po poročilih beograjskih listov stopil v SK Bat'o. SK Ljubljana bo z njim izgubila svojega najboljšega igrača.